

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

Dr. Lemesánszky Zoltán
Főosztályvezető

Építési és Közlekedési Minisztérium
Koncessziós Főosztály

Magyar Közlekedési Konferencia
Eger, 2023. október 19.

Okok és lehetőségek, amelyek a koncessziós konstrukciót helyezték előtérbe a közlekedési infrastruktúra fejlesztésénél a 90-es években

- gazdasági és politikai igény infrastruktúra fejlesztésre,
- infrastrukturális projektek gazdaság élénkítő hatása (új beruházások elősegítése),
- nemzetközi forgalmi kapcsolatok iránti megnövekedett igény,
- központi költségvetés forrásai elégtelenek,
- hazai útépitések esetében építőipari kapacitás hiány,
- költségvetésen kívüli elszámolhatóság,
- 1991. évi XVI. törvény a koncesszióról,
- Útalap törvény, melynek terhére az állami garanciák és kisebb összegű támogatások esetében lehetett kötelezettséget vállalni.

A koncessziós konstrukció remélt előnyei a közlekedési infrastruktúra fejlesztésénél a 90-es években

- modern építési technológia és modern géppark megjelenése,
- a projekt menedzsment szemlélet nemzetközi gyakorlatának átvétele, alkalmazása,
- a megvalósítás, üzemeltetés és annak finanszírozásával kapcsolatos átfogó szemlélet megjelenése,
- első osztályú minőségre törekvés, a kvázi tulajdonosi szemlélet jegyében,
- az üzemeltetési szolgáltatás színvonalának növekedése fokozott állami kontroll mellett,
- a mai gyorsforgalmi úthálózat koncesszióba adásánál a korábbi tapasztalatok, szerződéses formák, a dokumentálási gyakorlat, képzett szakember gárda jó alapot szolgáltatott.

Koncessziós Szerződésig jutott beruházások a 90-es években

- M1 – M15 autópálya Győr – Hegyeshalom - Rajka – néhány év után megszűnt
➔ Első Magyar Koncessziós Autópálya Rt (röviden: ELMKA)

A társaság bukása a sorompós díjszedésre alapozott üzleti modell magyarországi csődjét is jelentette.

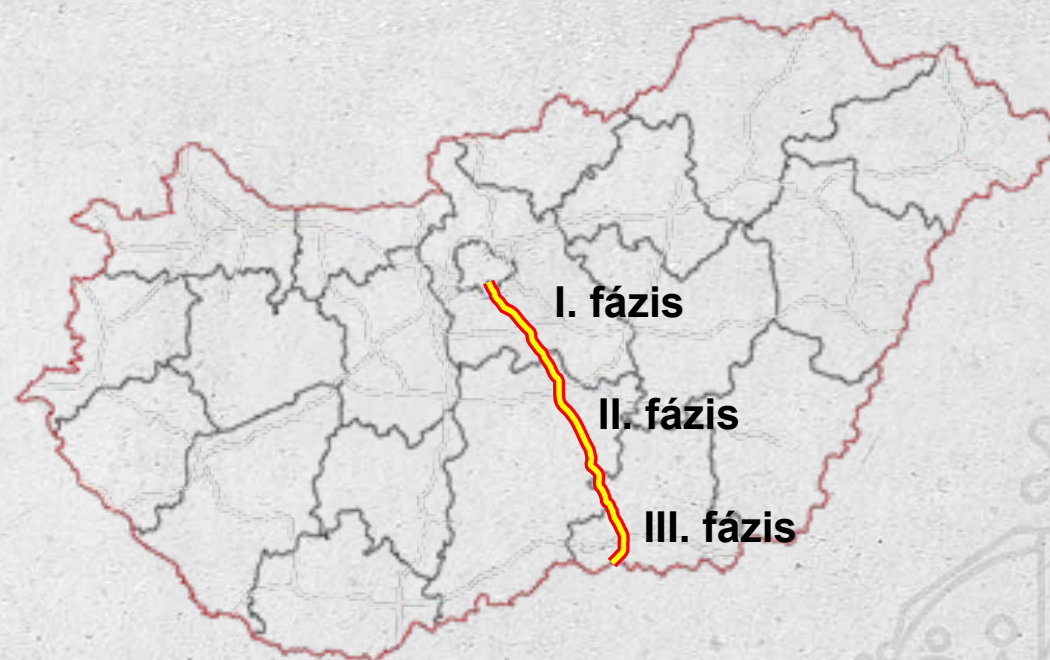
- M5 autópálya Budapest – Rózské
- M6 autópálya Budapest – Pécs

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

AKA Alföld Koncessziós Autópálya Zrt.

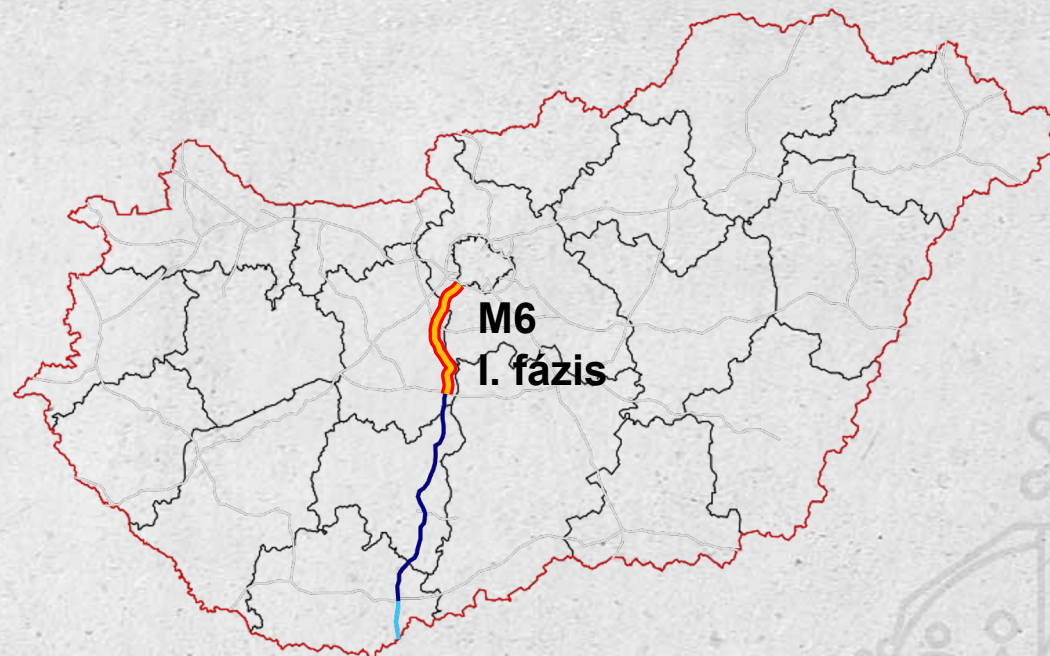
- Szerződéskötés időpontja: 1994.05.02.,
Hatálybalépés időpontja: 1996.01.04.,
- Üzemeltetett autópálya szakasz:
M5 autópálya, Budapest – Rösztke országhatár,
- Üzemeltetett autópálya hossza: 156,5 km,
- A szerződés időtartama: 35 év, azaz **2031.01.04-ig.**

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

M6 Duna Autópálya Koncessziós Zrt.

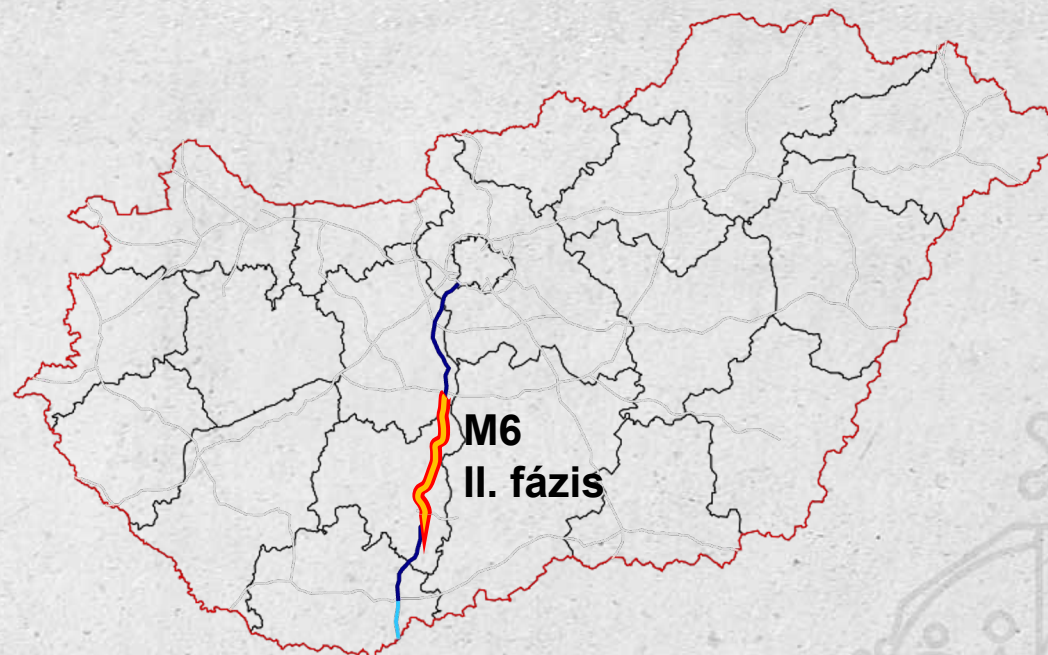
- Szerződéskötés időpontja: 2004.10.02.,
- Üzemeltetett autópálya szakasz:
M6 autópálya, Érdi-tető – Dunaújváros között,
- Üzemeltetett autópálya hossza: 58,6 km,
- A szerződés időtartama: 22 év, azaz **2026.10.07-ig**.

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

M6 Tolna Autópálya Koncessziós Zrt.

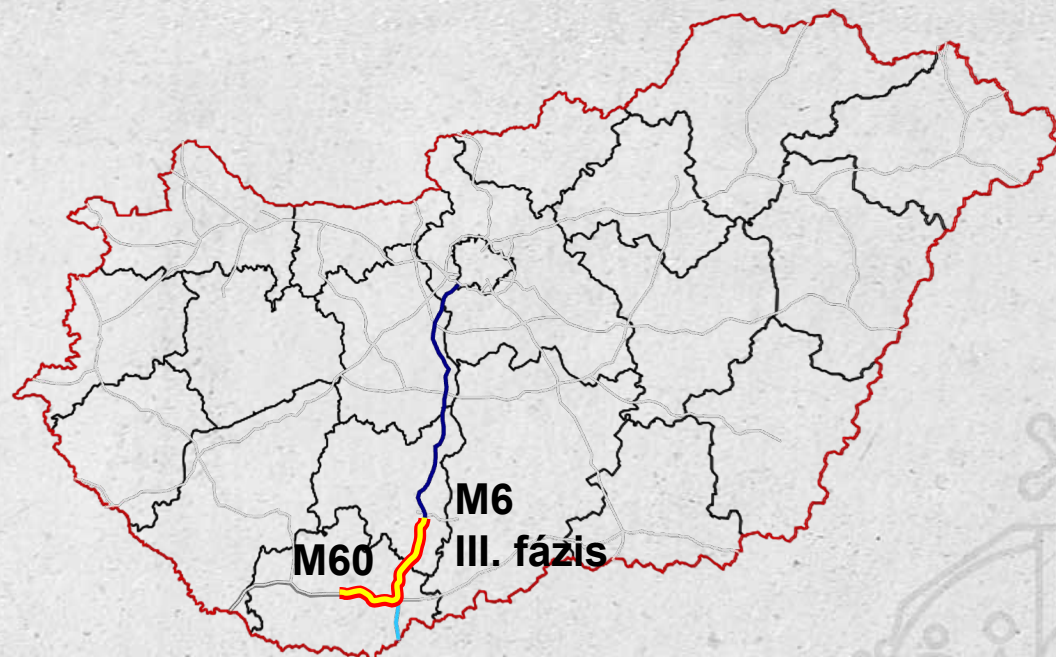
- Szerződéskötés időpontja: 2008.07.16.,
- Üzemeltetett autópálya szakasz:
M6 autópálya, Dunaújváros – Szekszárd között,
- Üzemeltetett autópálya hossza: 65,1 km,
- A szerződés időtartama: 30 év, azaz **2038.07.15-ig.**

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

MAK Mecsek Autópálya Koncessziós Zrt.

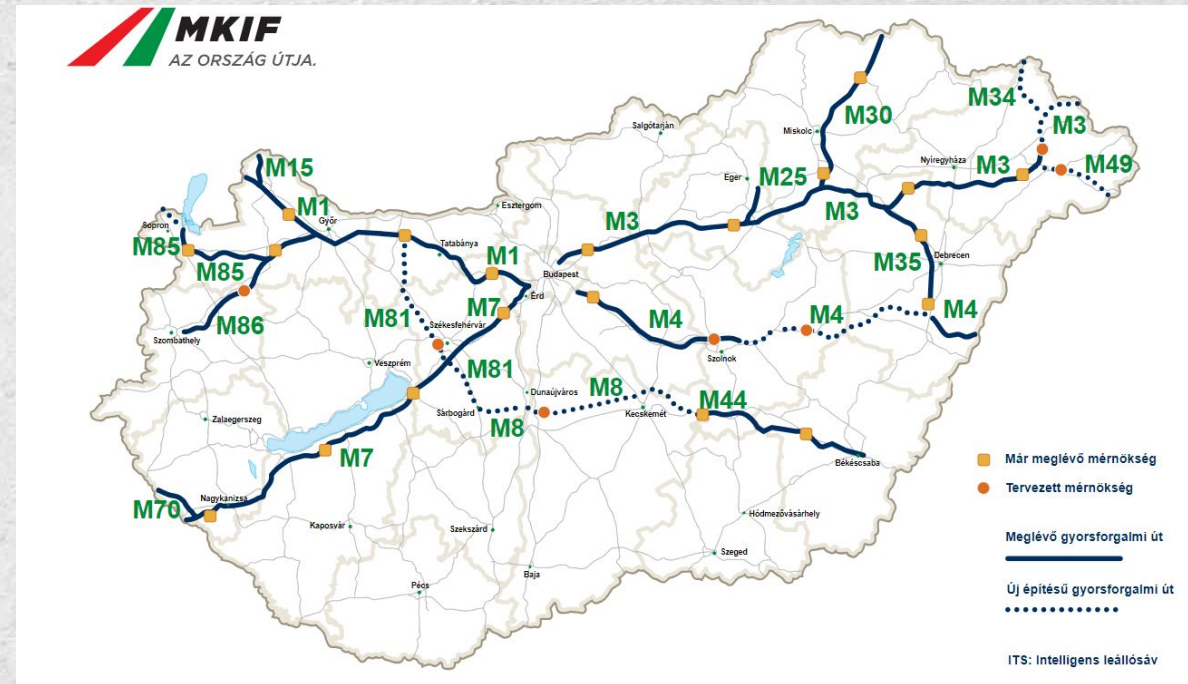
- Szerződéskötés időpontja: 2007.11.21.,
- Üzemeltetett útszakaszok:
 - M6 autópálya, Szekszárd–Bóly,
 - M60 gyorsforgalmi út Bóly–Pécs között,
- Üzemeltetett útszakaszok hossza: 79,4 km,
- A szerződés időtartama: 30 év, azaz **2037.11.20-ig**.

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

MKIF Magyar Koncessziós Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.

- Szerződéskötés időpontja: 2022. május 17.,
- Kezdés napja: 2022. szeptember 1.,
- Üzemeltetett útszakaszok: M1, M3, M4, M7, M8, M44 gyorsforgalmi utak,
- Üzemeltetett útszakaszok hossza: 1234 km,
- Bővítéssel, építéssel érintett útszakaszok hossza: 550 km,
- A szerződés időtartama: 35 év, azaz **2057.08.31-ig.**

Nemzetközi (EU) koncessziós gyorsforgalmi utak

PPP-szerződések átlagos időtartama

Szerződések hossza (év)	Projektek száma
0-15	5
16-25	61
26-35	117
36-60	23
61-80	6
Összes projekt	212

Forrás: Inframationnews.com

Időszak: 1973-2022. március

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

A mostani magyar koncesszió úgynevezett önfinanszírozási struktúrára épül.

RÁD / RÁASZD < útdíjak

A koncessziós időszak egészére szétosztott költségek (állam által a RÁD/RÁASZD keretében fizetett térítés) nem haladják meg a koncesszióba bevont útszakaszokon az állam javára befolyó útdíjbevételeket.

RÁD: az új gyorsforgalmi utak fejlesztési munkáinak elvégzéséért és üzemeltetéséért, valamint egyes meghatározott meglévő gyorsforgalmi utak és kiegészítő hálózati elemek sávbővítéséért, valamint az azt követő üzemeltetéséért fizetendő díjat jelenti.

RÁASZD: a meglévő gyorsforgalmi utak, állami kivitelezésű gyorsforgalmi utak és kiegészítő hálózati elemek (sávbővítéssel érintett útszakaszok tekintetében azok sávbővítés előtti) üzemeltetéséért fizetendő díjat jelenti.

A 2022-től 35 évig szóló periódus útdíjbevételei képesek finanszírozni a konstrukciót.

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

A koncessziós szerződésekből fakadó állami feladatok megosztása

13

Korábban:

- a feladatok több, különböző minisztériumnál
 - ITM (TIM)
 - NFM
 - GFM
- egyéb állami szervezeteknél (pl. NIF Zrt.) voltak szétosztva.

2023. január 1-től:

- a feladatok egy kézbe kerültek,
- az Építési és Közlekedési Minisztérium Közbeszerzésekért, Társaságfelügyeletért és Vagyongazdálkodásért Felelős Helyettes Államtitkársága szervezetében megalakult a Koncessziós Főosztály,
- a koncessziós szerződésekből a Főosztály gyakorolja az Államot, mint Koncesszióba Adót érintő jogokat és kötelezettségeket.

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

A koncessziós szerződésekből fakadó állami feladatok megosztása

14

Korábban:

M5, M6, M60 esetében:

Pénzügyi folyamatok – GFM

A már koncesszióban lévő autópályák kezelőinek pénzügyi elszámolása a GFM-ben történt.

Szakmai ellenőrzés – ITM (TIM)

A már koncesszióban lévő autópályák kezelőinek szakmai ellenőrzése az ITM-hez (TIM-hez) tartozott.

MKIF Zrt. esetében:

Pénzügyi folyamatok – ÉKM (ÉBM)

Szakmai ellenőrzés – ITM (TIM)

2023. január 1-től:

Központosítva – ÉKM (ÉBM)

377/2022. (X. 5.) Korm. Rendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet módosításáról

• Pénzügyi folyamatok

- Pénzügyi elszámolások (pl. Teljesítésigazolás kiállítása).

• Szakmai ellenőrzés

- ÉKM jóváhagyás szükséges a tevékenységek végzéséhez,
- A Magyar Közút Nzrt. lett a Műszaki Tanácsadó / Műszaki Képviselő.

MKIF Magyar Koncessziós Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. feladatai

Üzemeltetés, fenntartás

- A Koncesszor az üzemeltetési és fenntartási szolgáltatásokat az állami feladatellátásnál magasabb szolgáltatási színvonalon köteles teljesíteni,
- meglévő, mintegy 1234 km hosszon.

Bővítés (tervezés)

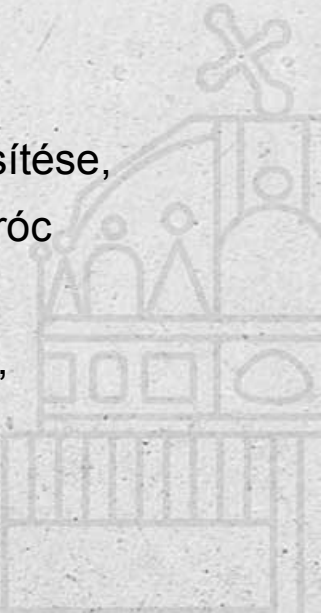
- Mindkét oldalon leállósáv átépítése, új sáv kiépítése
 - pl. M3, M0 – Gyöngyös,
 - M7, Budapest – Balatonvilágos,
- ITS rendszer kialakítása
 - Intelligens forgalomirányító rendszer,
- mintegy 272 km hosszon.

Koncessziós szintrehozás

- 3 év alatt koncessziós szintre kell hozni a pályát a nem megfelelő minőségű útszakaszok felújításával,
 - pl. M3, Gyöngyös – Vásárosnamény,
 - M7, Balatonvilágos – Letenye országhatár,
- mintegy 537 km hosszon.

Építés (tervezés)

- Új gyorsforgalmi utak, csomópontok létesítése,
 - pl. M3, Vásárosnamény – Beregdaróc (országhatár),
 - M4, Kisújszállás – Berettyóújfalú,
- mintegy 277 km hosszon.

MKIF Magyar Koncessziós Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. feladatai

Az MKIF Zrt. feladatainak megbontása:

Tevékenység	Úthossz (km)
Bővítés + ÜF	272,2
Építés + ÜF	277,4
Koncessziós szintrehozás + ÜF	537,0
Üzemeltetés, fenntartás	580,4
Összesen:	1666,9

Szolgáltatási szint változás

Állami kezelés esetén

- Gyorsforgalmi utak esetében az állami útkezelő *törekedett arra*, hogy az OKKSZ (6/1998. (III. 11.) KHVM rendelet az országos közutak kezelésének szabályozásáról) szerinti minimum elvárást kielégítse

Koncessziós társaság általi kezelés esetén

A minimum elvárás az OKKSZ szint.

Szolgáltatási cél változás:

- minimum szint alá ne csökkenjen a színvonal, helyett
- egy, még a tökéletes állapothoz közeli szint folyamatos megtartása.

Különbség

Az utazóközönség / úthasználók tapasztalatán keresztül lemérve

- kátyúzás helyett nagyfelületű beavatkozások,
- pihenőhelyek napi egyszeri takarítása helyett napi 4 alkalom,

Az útállapot folyamatos magas szinten tartása,

MKIF Zrt. által 2023-ban tervezett beavatkozások adatai

Útszám	Gyorsforgalmi út megnevezése	Szakasz teljes hossza (km)	Beavatkozás hossza (km)	Beavatkozási felülete (m ²)	Aszfalt tömege (t)
M1	M1 autópálya M0 - Hegyeshalom országhatár	157,858	109,603	569 245	48 955
M15	M15 autópálya M1 - Rajka országhatár	14,507	0,823	3 292	283
M3	M3 autópálya M0 - Vásárosnamény	269,780	89,200	923 341	96 323
M30	M30 autópálya M3 - Tornyosnémeti	87,001	40,700	350 414	30 136
M35	M35 autópálya M3 - Berettyóújfalu	67,390	21,656	196 991	16 941
M4	M4 autóút Vecsés - Törökszentmiklós	97,734	9,000	147 600	26 884
M7	M7 autópálya M0 - Letenye országhatár	218,021	100,552	1 100 456	118 629
M8	M8 autópálya M6 - Dunavecse	5,200	4,345	73 865	13 120
	Összesen:	917,491	375,879	3 365 204	351 271

A 2023.09.29-ig elvégzett beavatkozások (tervezett mennyiség %-ában): 66%.

A hazai autópályakoncesszió tapasztalatai

- Az államháztartást lehetőség szerint a lehető legkisebb mértékben terhelő, azaz (többségében) úgynevezett "*off-balance*" pénzügyi struktúra alakult ki
- Az egységes magas üzemeltetési színvonal és a korridorokat teljes hosszában lefedő forgalomszervezés egy, stabil háttérű koncesszor általi üzemeltetésben
- Az egységesen magas szintű szolgáltatási színvonal fenntartása egy koncesszor által nagyobb mértékben biztosítható
- Koncesszióba Adó általi ellenőrzés egyszerűbb, hatékonyabb és kisebb apparátust igényel. Mindez végeredményül hatékonyabb állami monitoringot, és kisebb állami költséget eredményez.

Köszönöm a figyelmet!